

Elefanten i samfundet: Står vi ved endestationen for den nordiske velfærdsmodel?

Foto: Pixabay

Egon Clausen
21.06.2023

DEN DANSKE VELFÆRDSMODEL // BOGANMELDELSE – Antallet af mennesker, der køber ekstra hjemmehjælp, lektiehjælp og individuelle sundhedsordninger er fordoblet på få år, og alt tyder på, at private ordninger kun vil vokse. Er vi i færd med at forkaste solidariteten med de svageste og fattigste?

Frihed, lighed og privat velfærd – på vej mod en ny samfundsmodel

Af Jon Kvist og Jesper Bach Fisher

264 sider

Gyldendal

Er udkommet

Som danskere er vi stolte af den danske velfærdsmodel. Den er offentlig, den er vores, og vi anser den for at være verdens bedste, og derfor betaler vi gerne, hvad den koster.

Men for tiden slår velfærden tilsyneladende nogle revner, og flere og flere borgere søger mod private løsninger inden for sundhed, uddannelse og sociale ydelser.

Det er en udvikling, der gør mange bekymrede. De spørger, om vi er på vej mod et samfund, hvor de private organisationer får overtaget, så de velbeslåede får alle goderne, mens de, der er på bunden af samfundet, må nøjes med de smuler, der falder fra de riges bord?

Det er udgangspunktet for Jesper Bach Fisher og Jon Kvists bog *Frihed, lighed og privat velfærd*. Den har en elefant på forsiden, som repræsenterer noget, som alle kan se, men som ingen taler om, nemlig den private sektors vækst.

JESPER BRASK FISCHER & JON KVIST

FRIHED, LIGHED OG PRIVAT VELFÆRD

På vej mod en ny samfundsmodel

GYLDENDAL

Bogens omslag

År for år bliver den større. Over to millioner danskere har i dag en privat sundhedsforsikring. Arbejdsmarkedspensionerne, som er privat aftalt og organiseret, dækker i dag over 85 % af arbejdsmarkedet. 22 % af danske grundskolebørn går i dag i privatskole. Mere end 30.000 unge går på private efterskoler.

Antallet af mennesker, der køber ekstra hjemmehjælp, lektiehjælp og individuelle sundhedsordninger, er fordoblet på få år. Sådan er det, og alt tyder på, at private

ordninger vil vokse i de kommende år. Mange spørger derfor, om dette er et tegn på, at vi står ved endestationen for den nordiske velfærdsmodel? Er vi i færd med at forkaste solidariteten med de svageste og fattigste?

Mere frihed, lighed og broderskab?

Jesper Bach Fischer og Jon Kvist mener, at bekymringen kan vendes til noget konstruktivt, så i stedet for at se på den private sektor som en trussel mod de offentlige systemer vender de spørgsmålet om og spørger, om mere privat velfærd vil kunne bidrage med mere frihed, lighed og broderskab?

Sagen er, at den private velfærd allerede er en vigtig brik i vores samfund, og her er der ikke tale om et enten-eller, men om et både-og. Mange af de private velfærdsordninger bliver således økonomisk støttet af det offentlige. Private opsparingsordninger er skattebegünstigede. Friskoler får hovedparten af deres driftsmidler fra det offentlige. Betaling for ophold på en privat efterskole sker med et betydeligt statstilskud.

“Vi kan stadigvæk videreudvikle vores særegne danske model, men det kræver, at vi har modet til at se på elefanten i rummet og drøfte, hvad den kan tilbyde, og hvad den koster

I Danmark er grænsen mellem det offentlige og det private således ikke en uoverstigelig mur, men snarere en stiptet linje, og spørgsmålet er derfor ikke, hvorvidt de offentlige eller private velfærdsordninger skal udvikles eller afvikles, men om hvordan samspillet mellem dem bør fungere i fremtidens velfærdsmodel.

Vigtigt er det også at vide, at udviklingen ikke er drevet af politiske beslutninger, men af borgernes behov for nye løsninger. Hvad politikerne kan og bør gøre, er at koordinere de enkelte bidrag, så helheden bliver til gavn for os alle.

En sådan indsats kræver en bevidst strategi og etablering af partnerskaber, der understøtter brede, kollektive løsninger. Det vil ikke altid være lige let, for der er masser af udfordringer forbundet med en højere grad af privat velfærd. Hvis opgaven skal lykkes, kræves der mere oplysning om den private og den offentlige velfærd. Vi har brug for mere viden. Vi har brug for åbenhed i forvaltningen, så man kan se, om den offentlige støtte giver de forventede resultater.

Årvågen idealisme

Der er brug for vågne og uafhængige medier, der kan kontrollere, at systemerne fungerer, som de skal og således, at vi ikke havner i tyske eller amerikanske tilstande. Vi kan stadigvæk videreudvikle vores særegne danske model, men det kræver, at vi har modet til at se på elefanten i rummet og drøfte, hvad den kan tilbyde, og hvad den koster.

Bogen er skrevet i et solidt fagsprog uden polemiske svinkeærinder. Den rummer masser af nyttige oplysninger og opfordrer os til at møde fremtidens udfordringer med årvågen realisme. De to forfattere skriver, at de vil give læserne en indsigt og et begrebsapparat, der gør det nemmere at tale om den private velfærd. Jeg synes, det lykkes for dem, så her er der virkelig noget at komme efter.

[Læs mere om velfærd i POV her.](#)

bøger

Den nordiske velfærdsmodel

samfund

velfærd

Egon Clausen

Egon Clausen, f. 1940, forfatter, radiomand, fhv. redaktør på P1, fhv. formand for gruppen af faglitterære forfattere i Dansk Forfatterforening, medarbejder ved den2radio.dk.

Modtag POV Weekend, følg os på Facebook - eller bliv medlem!

Hold dig opdateret med ugens væsentligste analyser, anmeldelser og essays i **POV Weekend** - hver fredag morgen.

Det er gratis, og du kan tilmelde dig her →

Ja tak, send mig POV Weekend

POV er et åbent og uafhængigt dansk non-profit medie.

Har du mulighed for at bidrage til vores arbejde? Bliv medlem her →

25 kr./md.

50 kr./md.

100 kr./md.